

ŽATVA SMRTI I

KOSEC

NEAL SHUSTERMAN

KOSEC

ŽATVA SMRTI I
KOSEC

NEAL SHUSTERMAN

slovar

Text copyright © 2016 by Neal Shusterman
Jacket illustration copyright © 2016 by Kevin Tong
Published by arrangement with Simon & Schuster Books For Young Readers,
An imprint of Simon & Schuster Children's Publishing Division.
Translation © Katarína Figová 2018
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2018

ISBN 978-80-556-3746-4

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat
ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými,
alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve
prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne
bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Z anglického originálu

Neal Shusterman – Arc of a Scythe, Book 1: Scythe,

ktorý vyšiel vo vydavateľstve Simon & Schuster Books For Young Readers roku 2016,

preložila Katarína Figová.

Zodpovedná redaktorka Silvia Barčák

Produkcia Dana Klimová

Editorka Dana Brezňanová

Vydalo Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava v roku 2018.

Sadzba Alias Press, s. r. o., Bratislava

Tlač FINIDR, s. r. o., Český Těšín

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

www.slovart.sk

Cena uvedená na obálke knihy je nezáväzným
odporúčaním pre konečných predajcov.

*Pre Olgu (Ludoviku) Nødtvedtovú,
vzdialenú fanúšičku a priateľku*

POĎAKOVANIE

Písanie románu nie je len o úsilí spisovateľa – na uskutočnení tohto sna sa podieľa veľa ľudí a každý jeden z nich si za svoj prínos zaslúži uznanie.

V prvom rade sú to môj redaktor David Gale a pomocná redaktorka Liz Kossnarová, ako aj úžasne nápomocní ľudia vo vydavateľstve Simon & Schuster, spomeniem len niektorých: Justin Chanda, Jon Anderson, Anne Zafianová, Katy Hershbergerová, Michelle Leová, Candace Greeneová, Krista Vossenová, Chrissy Nohová a Katrina Grooverová. Vďaka patrí aj Chloë Foglioovej za obálku, ktorá sa stala jednou z mojich najobľúbenejších obálok všetkých čias!

Ďakujem Barb Sobelovej, svojej asistentke, ktorá sa o všetko stará a udržuje môj život organizovaný, a Mattovi Luriemu, ktorý spravuje moju webstránku a má na svedomí moju existenciu na sociálnych sieťach.

Vďaka patrí aj mojej agentke Andrei Brownovej, ďalej agentke pre predaj práv do zahraničia Taryn Fagernessovej, mojím agentom pre zábavný priemysel Stevovi Fisherovi a Debbie Deuble-Hilllovej z agentúry APA, môjmu manažérovi Trevorovi Engelsonovi, mojím zmluvným advokátom Shepovi Rosenmanovi a Jennifer Justmanovej a tiež mojím advokátom pre oblasť obchodnej značky Dovovi Scherzerovi a Mattovi Smithovi.

Kým toto píšem, z *Kosca* sa stáva celovečerný film a ja by som sa rád poďakoval všetkým, ktorí sa na ňom podieľajú, vrátane Jaya

Irelanda z Blue Grass Films a tiež Sary Scottovej a Miky Pryceovej zo spoločnosti Universal.

Špeciálna vďaka patrí vždy a navždy mojim deťom Brendanovi, Jarrodovi, Joelle a Erin, ktorí ma neustále udržiavajú mladým a v strehu a majú vždy komentáre a návrhy hodné zamyslenia. A, samozrejme, ďakujem aj svojej tete Mildred Altmanovej, ktorá je aj vo svojich osemdesiatich ôsmich rokoch veľmi aktívna a prečítala každú jednu moju knihu!

Ďakujem všetkým! Zdá sa, že táto séria bude veľmi vzrušujúcou cestou! Som rád, že ste všetci jej súčasťou!

Prvá část'

RÚCHO A PRSTENŮ

Zo zákona si musíme viesť záznamy o nevinných, ktorých zabijeme.

A podľa môjho názoru sú nevinní všetci. Dokonca aj tí vinní. Každý je z niečoho vinný a v každom sa skrýva spomienka na detskú nevinnosť bez ohľadu na to, koľkými vrstvami života je prekrytá. Ľudstvo je nevinné, ľudstvo je vinné a obe tvrdenia sú nepopierateľne pravdivé.

Zo zákona si musíme viesť záznamy.

Začíname v prvý deň učňovstva, ale oficiálne to nenažívame „zabíjanie“. Takéto pomenovanie nie je spoločensky ani morálne korektné. Je to, a vždy aj bolo, „kosenie“, názov inšpirovaný dávnymi časmi, keď chudobní zbierali zablúdené skosené steblá obilia, ktoré za sebou roľníci po žatve nechali. Najstaršia forma charity. Práca kosca je práve o tom. Každému dieťaťu, ktoré je dosť staré na to, aby tomu rozumelo, vysvetlia, že kosci vykonávajú veľmi dôležitú službu spoločnosti. Naša práca je to najbližšie svätému poslaniu, čo moderný svet pozná.

Zrejme preto si musíme zo zákona viesť záznamy. Verejný denník, ktorý má byť svedectvom pre tých, ktorí nikdy nezomrú, a pre tých, ktorí sa ešte len majú narodiť, o tom, prečo my ľudské bytosti robíme veci, ktoré robíme. Nariadili nám zapisovať si nielen činy, ale aj pocity, aby bolo známe, že máme emócie. Výčitky svedomia, ľútosť, smútok taký veľký, až je nemožné ho uniesť. Pretože ak by sme tieto pocity nemali, čo za monštrá by sme to boli?

– Z denníka kosenia C. K. Curieovej

1

Ani tieň podozrenia

Kosec k nim prišiel v jedno neskoré chladné novembrové popoludnie. Citra sedela pri jedálenskom stole, lámala si hlavu nad obzvlášť ťažkým príkladom z algebry, šachovala s premennými, neschopná vyriešiť X a Y , keď do rovnice jej života vstúpila táto nová a oveľa smrtiacejšia premenná.

K Terranovovcom prichádzali hostia často, takže keď sa ozval zvonček, nevzbudilo to v nikom ani tieň podozrenia, neprepadla ich žiadna zlá predtucha, ktorá by napovedala, že k ich dverám prichádza smrť. Možno sa vesmír mohol uráčiť varovať ich, ale v celkovom usporiadaní sveta neboli kosci o nič nadprirodzenejší než vyberači daní. Objavili sa, urobili, čo museli, a odišli.

Dvere otvorila mama. Citra nevidela, kto prišiel, otvorené dvere jej bránili vo výhlade. Všimla si len, ako jej mama na mieste znehybnela, akoby sa všetky žily v jej tele premenili na kameň, a keby do nej niekto strčil, spadla by na zem a roztrieštila sa.

„Smiem vojsť, pani Terranovová?“

Návštevník sa prezradil tónom hlasu. Zvučným a neodvratným ako tupé zazvonenie železného zvona, vedomý si toho, že jeho zvuk doláhne ku každému, komu je určený. Citra vedela skôr, než ho zočila, že je to kosec. *Bože môj! Prišiel k nám kosec!*

„Áno, áno, samozrejme, podte ďalej.“ Citrina mama ustúpila, aby mohol vojsť, správala sa, akoby ona bola návštevník, a nie naopak.

Prekročil prah, mäkkými a ľahkými topánkami pri tom na parketách nenarobil žiaden hluk. Bohato vrstvené rúcho mal utkané z hladkého ľanu slonovinovej farby, a hoci bolo také dlhé, že sa šúchalo o zem, nebolo na ňom ani stopy po nečistote. Citra vedela, že každý kosec si môže vybrať farbu svojho rúcha, akúkoľvek okrem čiernej, pretože tá sa v tomto prípade pokladala za nevhodnú. Čierna znamená neprítomnosť svetla a kosci boli presným opakom – osvetľujúci temnotu a osvetení, považovaní za to najlepšie z ľudskej rasy. Preto im ľudstvo zverilo toto povolanie.

Niektorí kosci nosili žiarivé rúcha, iní volili tlmenejšie farby. Ich oblečenie pripomínalo bohaté, splývavé rúcha renesančných anjelov, ťažké, no zároveň ľahšie ako vzduch. Vďaka tomuto špecifickému štýlu odevu, bez ohľadu na farbu a materiál, sa dali na verejnosti ľahko rozpoznať, a teda sa im bolo možné aj poľahky vyhnúť, ak sa im človek naozaj vyhnúť chcel. Pretože ľudí tak odstrašovali, ako aj priťahovali.

Farba rúcha zvyčajne vypovedala o osobnosti kosca veľa. Slonovinová farba na rúchu tohto kosca pôsobila príjemne, mala ďaleko od čisto bieleho rúcha, ktoré by svojou žiarivosťou oslepovalo. Ale nič z toho nemohlo zmeniť fakt, kým a čím dotýčný naozaj bol.

Stiahol si kapucňu a odhalil úhľadne ostrihané šedivé vlasy, smutnú tvár s lícami červenými od chladu a tmavé oči, ktoré by mohli slúžiť takmer ako zbraň. Citra ostala stáť. Nie z úcty, ale zo strachu. Šoku. Snažila sa dýchať pokojne. Snažila sa, aby sa jej nepodlamovali kolená. Zrádzali ju, triasli sa, ale napnutím všetkých svalov sa prinútila k statočnosti. Nech už kosec prišiel z akéhokoľvek dôvodu, neuvidí ju zosypať sa.

„Môžete zavrieť dvere,“ pobádal návštevník Citrinu mamu. Poslúchla ho, hoci Citra videla, aké náročné to pre ňu bolo. Kým boli dvere otvorené, kosec vo vstupnej hale sa stále mohol otočiť

na odchod. No v momente, keď sa dvere zavreli, bol definitívne vo vašom dome.

Poobzeral sa a okamžite zazrel Citru. Usmial sa na ňu. „Ahoj, Citra,“ pozdravil. Skutočnosť, že pozná jej meno, ju zmrazila tak, ako jeho výzor zmrazil mamu.

„Nebud' nevychovaná,“ vyhrkla mama prirýchlo. „Pozdrav nášho hosta.“

„Dobrý deň, Vaša ctihodnosť.“

„Zdravím,“ pridal sa Citrin mladší brat Ben, ktorého koscov hlboký hlas vylákal von z izby. Ledva zo seba vytlačil jednoslovný pozdrav. Pozrel na Citru a mamu, všetci mysleli na to isté. *Po koho si prišiel? Budem to ja? Alebo ma ušetrí, aby som trpel stratou blízkeho?*

„Na chodbe som zacítil lákavú vôňu,“ prehovoril hosť, vdychujúc arómu. „Vidím, že som sa nemýlil, keď som sa domnieval, že vychádza z vášho bytu.“

„Len zapekané cestoviny, Vaša ctihodnosť. Nič zvláštne.“ Citra ešte nikdy nevidela mamu takú rozpačitú.

„To je dobre,“ odvetil, „lebo ja si na nič zvláštne nepotrípim.“ Potom sa usadil na gauč a trpezlivo čakal na večeru.

Bolo by príliš ťažké uveriť, že tento muž sa sem prišiel len najesť? Koniec koncov, aj kosci predsa museli niekde jesť. Bolo zvykom, že v reštauráciách za jedlo neplatili, ale to neznamená, že by im nechutila domáca strava. Šírili sa fámy o koscoch, ktorí od svojich obetí vyžadovali, aby im pred samotným kosením pripravili jedlo. Dialo sa to práve teraz?

Nech boli jeho zámery akékoľvek, nechával si ich pre seba a oni nemali na výber, museli mu poskytnúť všetko, čo chcel. Ušetrí dnes život, ak bude jedlo podľa jeho chuti? premýšľala Citra. Nečudo, že sa ľudia išli pretrhnúť, aby koscom ulahodili, ako to len šlo. Nádej v tieni strachu je najmocnejšou motiváciou na svete.

Citrina mama mu na jeho želanie doniesla niečo na pitie a teraz sa zo všetkých síl snažila, aby bola dnešná večera najlepšia, akú kedy pripravila. Vo varení nejako obzvlášť nevynikala. Väčšinou sa vrátila domov z práce tak neskoro, že stihla akurát niečo narýchlo zbúchať. Od jej pochybných kulinárskych schopností dnes možno závisia ich životy. A otec? Príde domov načas alebo sa kosenie v ich rodine uskutoční v jeho neprítomnosti?

Aj keď bola Citra hrozne vydesená, nechcela nechať kosca samého s jeho myšlienkami, a tak ho nasledovala do obývačky. Ben, ktorý bol zjavne rovnako fascinovaný ako vystrašený, sa posadil k nej.

Muž sa napokon predstavil ako ctihodný kosec Faraday.

„Ja... ehm... raz som v škole robil o Faradayovi referát,“ ozval sa Ben, hlas sa mu zlomil len raz. „Vybrali ste si meno po fakt super vedcovi.“

Kosec Faraday sa usmial. „Som rád, že som si vybral náležitého *historického patróna*. Ako mnohým vedcom, ani Michaelovi Faradayovi sa počas života nedostalo dosť uznania, a predsa by bez neho dnešný svet nebol tým, čím je.“

„Tuším vás mám vo svojej zbierke kartičiek s koscami,“ pokračoval Ben. „Mám takmer všetkých stredomerických koscov. Ale na obrázku vyzeráte mladšie.“

Vyzeral tak na šesťdesiat, a hoci mal sivé vlasy, jeho kozia briadka bola prešedivená len jemne. Dosiahnuť taký vysoký vek a neresetnúť sa na svoje mladšie ja, to nebolo vôbec bežné. Citra premýšľala, koľko má naozaj rokov. Ako dlho už má na starosti ukončovanie životov?

„Je toto váš skutočný vek alebo ste taký starý dobrovoľne?“ opýtala sa.

„Citra!“ Mame takmer vypadla z rúk misa, ktorú práve vybrala z rúry. „Čo je to za otázku!“

„Mám rád priame otázky,“ povedal kosec. „Odhaľujú úprimnosť duše, takže ti dám úprimnú odpoveď. Priznávam, že som sa dal omladiť štyrikrát. Môj prirodzený vek je niečo okolo stoosemdesiat, ale presné číslo si nepamätám. Nedávno som si zvolil tento úctyhodný vek, pretože si myslím, že ľudia, ktorých kosím, sa tak cítia menej nepríjemne.“ Zasmial sa. „Vzbudzuje to v nich dojem, že som múdry.“

„Preto ste tu?“ vyhrkol Ben. „Aby ste jedného z nás skosili?“

Koscovi Faradayovi sa na tvári objavil nečitateľný úsmev.

„Prišiel som na večeru.“

Citrin otec prišiel, práve keď sa malo podávať jedlo. Mama ho zjavne o situácii informovala, takže sa na rozdiel od zvyšku rodiny mohol psychicky pripraviť. Len čo vstúpil, šiel rovno ku koscovi Faradayovi, potriasol mu rukou a predstieral oveľa väčšiu nenútenosť a pohostinnosť, než bolo potrebné.

Večera bola nepríjemná, panovalo zväčša ticho, len kde-tu prerušované koscovými poznámkami. „Máte nádherný dom.“ „Aká chutná limonáda!“ „To sú snáď najlepšie zapekané cestoviny v celej Stredomerike!“ A hoci to boli samé pochvaly, jeho hlas pôsobil na každého ako seizmický šok šíriaci sa dolu chrbticou.

„Ešte som vás tu v okolí nevidel,“ prehovoril napokon otec.

„To ma neprekvapuje,“ odvetil kosec. „Nie som ten typ, ktorý sa rád ukazuje na verejnosti. Niektorí kosci sú radi stredobodom pozornosti, ale vykonávať toto povolanie naozaj správne si vyžaduje istú dávku anonymity.“

„Správne?“ Citru také vyjadrenie popudilo. „Existuje správny spôsob kosenia?“

„Nuž,“ odvetil kosec, „rozhodne existujú nesprávne spôsoby.“ A viac k tomu nedodal. Len ďalej jedol zapekané cestoviny.

Keď sa večera blížila ku koncu, vyzval ich: „Povedzte mi niečo o sebe.“ Nebola to ani otázka, ani prosba. Dalo sa to chápať jedine ako rozkaz. Citra si nebola istá, či to je súčasťou jeho malého tanca smrti alebo ho to úprimne zaujíma. Poznal ich po mene skôr, než vstúpil do bytu, takže pravdepodobne už vedel všetko, čo by mu mohli povedať. Prečo sa teda pýta?

„Pracujem v oblasti výskumu dejín,“ odvetil otec.

„Ja pracujem ako technička pre syntézu potravín,“ odpovedala mama.

Kosec Faraday nadvihol obočie. „A predsa ste toto jedlo pripravili od piky.“

Odložila vidličku. „Všetko zo syntetických prísad.“

„Áno, ale ak dokážeme čokoľvek syntetizovať,“ vyjadril kosec svoj názor, „načo ešte potrebujeme technikov syntézy potravín?“

Citra videla, ako sa z maminej tváre vytratila všetka farba. Bol to otec, kto sa postavil na obranu existencie svojej ženy. „Vždy je čo zlepšovať.“

„Áno, a aj otcova práca je dôležitá!“ pridal sa Ben.

„Čo? Výskum dejín?“ Faraday zamietavo kývol vidličkou. „Minulosť sa nemení a podľa toho, čo vidím, ani budúcnosť.“

Kým rodičov a brata jeho slová znepokojili a poriadne vyviedli z miery, Citra chápala, čo tým chce povedať. Vývoj civilizácie bol dokončený. Každý to vedel. Pokiaľ išlo o ľudskú rasu, už nebolo nič, čo by bolo treba skúmať. Nič o našej existencii, čo by bolo treba rozlúštiť. To znamenalo, že žiaden človek nebol dôležitejší než druhý. V celkovom usporiadaní sveta to vlastne znamenalo, že všetci boli rovnako zbytoční. Presne to tým chcel povedať. Nahnevalo ju to, pretože v určitom zmysle mu musela dať za pravdu.

Citra bola známa svojou výbušnou povahou. Tá sa často prejavila skôr, než si to stihla uvedomiť, a znova zmizla, až keď bola škoda napáchaná. A dnešný večer nebol výnimkou.

„Prečo to robíte? Ak ste tu, aby ste jedného z nás skosili, jednoducho to odstavte a nemuňte nás!“

Mama zalapala po dychu a otec si odsunul stoličku, akoby bol pripravený vstať a fyzicky ju vyviešť z miestnosti.

„Citra, čo to robíš!“ Mamin hlas sa chvel. „Správaj sa trochu úctivejšie!“

„Nie! Je tu a chystá sa to spraviť, tak ho nechajme, nech urobí, čo musí. Myslíte, že sa ešte nerozhodol? Počula som, že kosci v tom majú jasno skôr, než vstúpia k niekomu do bytu, je tak?“

Kosca jej výbuch vôbec nerozhodil. „Niektorí áno, iní nie,“ odvetil pokojne. „Každý máme vlastný spôsob, akým svoju prácu vykonávame.“

Ben už teraz plakal. Otec mu položil ruku okolo ramien, ale nemohol chlapca utíšiť.

„Áno, kosci musia kosiť,“ pripustil Faraday, „ale musíme aj jesť, spať a viesť jednoduché rozhovory.“

Citra schmatla jeho prázdny tanier. „No, je po večeri, takže môžete odísť.“

Otec pred ním padol na kolená. Otec skutočne klačal pred týmto mužom! „Prosím, Vaša ctihodnosť, odpustite jej. Preberám plnú zodpovednosť za jej správanie.“

Faraday len stál. „Ospravedlnenie nie je nutné. Je osviežujúce, keď mi niekto protirečí. Nemáte potuchy, aké únavné je všetko to podlizovanie, lichotenie, tie nekonečné zástupy pätolizáčov. Urážka je, naopak, príjemnou zmenou. Pripomína mi to, že som človek.“

Potom šiel do kuchyne a vzal ten najdlhší a najostrejší nôž, aký našiel. Švihol ním sem a tam, aby zistil, ako preniká vzduchom.

Benovo kvílenie zosilnelo a otec ho ešte pevnejšie zovrel. Kosec Faraday pristúpil k mame. Citra bola pripravená vrhnúť sa pred ňu a zastaviť čepeľ, ale namiesto toho, aby sa zahnal nožom, vystrel pred ňu druhú ruku.

„Pobozkajte môj prsteň.“

To nikto nečakal, Citra najmenej.

Mama naňho len hľadela, krútila hlavou, neschopná uveriť.
„Vy... vy mi udeľujete imunitu?“

„Za vašu láskavosť a večeru, ktorou ste ma pohostili, vám na rok udeľujem imunitu proti skoseniu. Žiaden kosec sa vás nesmie dotknúť.“

Ale ona zaváhala. „Radšej ju dajte mojim deťom.“

Stále pred ňou držal ruku s prsteňom. Bol na ňom diamant veľkosti hánky, uprostred tmavý. Všetci kosci nosili taký.

„Ponúkam ju vám, nie im.“

„Ale...“

„Jenny, prosťe to urob!“ naliehal otec.

A tak to spravila. Klakla si, pobozkala prsteň, jej DNA bola prečítaná a prenesená do databázy imunity Spoločenstva koscov. V momente svet vedel, že Jenny Terranovová je na dvanásť mesiacov chránená pred skosením. Kosec Faraday sa pozrel na prsteň, ktorý teraz žiaril jemne dočervena naznačujúc, že osobe pred ním bola udelená imunita. Spokojne sa usmial.

Napokon im prezradil pravdu.

„Prišiel som skosiť vašu susedu Bridget Chadwellovú,“ vysvetlil. „Ale nebola doma. A ja som bol hladný.“

Jemne sa dotkol Bena na hlave, akoby mu udeľoval akési požehnanie. Zdalo sa, že ho to upokojilo. Potom sa kosec Faraday pohol k dverám. Nôž držal stále v ruke, z čoho bolo jasné, akým spôsobom ich suseda príde o život. Ale skôr než odišiel, otočil sa k Citre.